

Fyra timmars introduktions- handledning för nyanlända elever på språkintröduktion

Samtalsstöd för lärare

Utarbetat av samordnarna för nyanländas lärande, september 2018

Inledning

Detta material är skrivet till modersmållärare som ska studiehandleda nyanlända elever. Det ska användas vid de fyra första timmarna av studiehandleddning. Samtalen sker på skolan där eleven placerats.

Syftet med dessa lektioner är att ge eleven information om hur skolan fungerar i Sverige, kunskapssyn, studieteknik, studiehandleddning, ämnen samt betyg och bedömning. Dessutom ska man upplysa eleven om både synliga och osynliga regler i skolans värld, värdegrunden, rättigheter och skyldigheter som man har som elev. Det övergripande målet är att hjälpa dem att få en så bra start i den svenska skolan som möjligt.

Materialet innehåller både information och förslag till samtalsgång med bland annat frågor som studiehandleddare kan använda för att få till stånd ett samtal med eleven. Det är inte meningen att du ska läsa informationen för eleven. Informationen finns som ett stöd för dig, för att du på ett tydligt sätt ska kunna dela med dig av kunskapen kring den svenska skolan. Dessutom finns sidor till eleven där man tillsammans kan prata om nyckelord och viktiga begrepp. De sidor som längst upp har texten ”Till eleven” ska kopieras och ges till eleven.

I slutet av varje tillfälle ställer läraren ytterligare några frågor till eleven. Detta görs dels för att se vad eleven uppfattat och om det kan finnas några missuppfattningar, dels för att visa eleven på vissa förmågor som anses viktiga i den svenska skolan, såsom att kunna jämföra. Detta är viktigt både för att läraren kan vara bättre förberedd inför nästa tillfällen, och för att bidra till att förbättra detta utbildningsmaterial.

Introduktionshandledning av nyanlända elever

1a. Hur fungerar skolsystemet i Sverige?

Det som står i rutorna är frågor som du ställer till eleven under samtalet. De är till för att aktivera eleven både i tanken och i samtalet. Lyssna på svaren, ställ följdfrågor och svara på de frågor eleven har.

Tanken är att samtalen kring 1a och 1b ska kunna genomföras under den första timmen.

Inledande samtalsfrågor till eleven:

- *Hur ser skolsystemet ut i ditt hemland?*
- *Hur gammal var du när du började skolan?*
- *Hur många år går man i skolan? Hur många år gick du i skolan?*
- *Är skolan obligatorisk eller frivillig?*
- *Vad vet du om skolan i Sverige?*

Information till läraren

Denna information är till för dig som lärare. Du ska berätta för eleven om detta. Det är inte meningen att du ska läsa det högt. Det ska vara ett stöd för det samtal ni har.

Visa bilden på nästa sida när du beskriver det svenska skolsystemet för eleven.

I Sverige har vi skolplikt i grundskolan. Grundskolan består av tio årskurser. Barnen börjar i förskoleklass på höstterminen det år de fyller sex år. Varje läsår är uppdelat i två terminer, en höst- och en vårtermin. Efter grundskolan går de flesta ungdomar tre år i gymnasieskolan. Gymnasiet förbereder eleverna för universitet och högskola, eller för att börja arbeta.

Gymnasieskolan

Gymnasieskolan är en avgiftsfri och frivillig skolform som du kan välja att genomföra efter avslutad grundskola. Enligt dagens arbetsmarknad och samhällsutveckling förväntas man att ha en gymnasieutbildning. Du kan få en gymnasieutbildning även på folkhögskola eller komvux.

Bra länkar om gymnasieskolan:

<https://www.skolverket.se/sok?query=Kort+om+gymnasieskolan>

www.utbildningsinfo.se

Du får söka till gymnasieskolan till och med det år du fyller 19 år under förutsättning att du inte redan har genomfört ett gymnasieprogram.

För att vara behörig till **yrkesprogrammen** krävs att man har godkänt betyg i:

- svenska/svenska som andra språk
- engelska
- matematik
- plus godkänt betyg i 5 ytterligare valfria ämnen, det vill säga i 8 ämnen totalt.

För att vara behörig till de 6 **högskoleförberedande** programmen krävs att man har godkänt betyg i:

- svenska/svenska som andra språk
- engelska
- matematik
- plus godkänt betyg i ytterligare 9 ämnen, det vill säga 12 ämnen totalt

Det går att få dispens för engelska, men eleven ska bedömas klara av grundskolans krav parallellt med gymnasiekurserna i engelska. Nivån måste därför vara relativt hög för att få dispens. För att få en gymnasieexamen måste grundskolans engelska och gymnasiekurserna i engelska vara minst godkända.

För Ekonomi (EK), Humanistiska (HU) och Samhällsvetenskapliga programmet (SA) ska 4 av de 9 godkända ämnena vara geografi, historia, samhällsvetenskap och religion.

För Naturvetenskapliga (NA) och Teknikprogrammet (TE) ska 3 av de 9 godkända ämnena vara biologi, fysik och kemi.

För Estetiska programmet (ES) gäller godkänt betyg i vilka 9 ämnen som helst.

Om du inte har denna behörighet kan du i stället söka till ett introduktionsprogram

Introduktionsprogrammen ska ge obehöriga elever möjligheten till vidare studier på nationella program, komvux eller folkhögskola. Yrkesintroduktion kan dessutom leda till arbete.

Språkin introduktion vänder sig till ungdomar som nyligen har anlät till Sverige och som inte har de godkända betyg som krävs för behörighet till ett nationellt program. Utbildningen ska påbörjas senast det första kalenderhalvåret det år eleven fyller 20 år. För asylsökande och för de som vistas i Sverige med tidsbegränsat uppehållstillstånd gäller istället att utbildningen ska påbörjas innan eleven fyllt 18 år. Som asylsökande måste du ha ett giltigt LMA-kort från Migrationsverket för att studera på gymnasiet.

<https://www.skolverket.se/publikationer?id=3419>

Språkin introduktion ska ha tyngdpunkt i svenska som andraspråk och de ämnen eleven behöver för vidare studier eller arbete. Detta beskrivs i en individuell studieplan. En individuell studieplan är ett verktyg för att planera en enskild elevs utbildning.

Undervisningstiden är 23 h i veckan. Det tar olika lång tid på språkintröduktion, beroende på vad eleven har med sig från tidigare studier, men man räknar med upp till tre år för full behörighet.

Gymnasiesärskolan finns för ungdomar med en utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada. <https://www.skolverket.se/publikationer?id=2878>

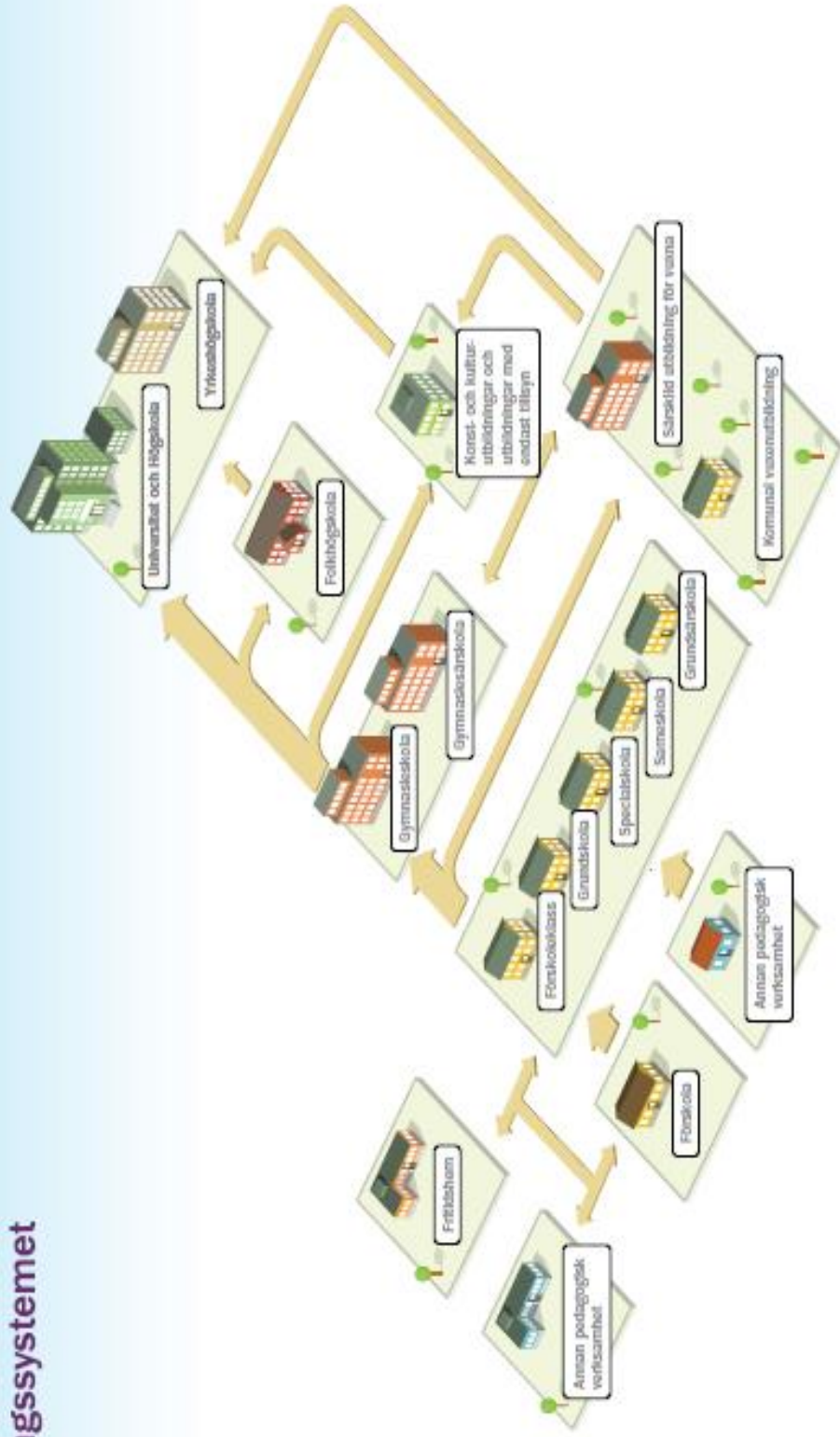
Man kan vända sig till studie- och yrkesvägledaren på skolan för hjälp och vägledning. Studie- och yrkesvägledaren ska guida, informera och vägleda elever för vidare studier och arbetsliv.

Om eleven inte har tillräckliga poäng för att studera på universitet eller högskola, kan man studera vid Komvux eller folkhögskola för att komplettera sin gymnasialutbildning för vidare studier.

Det finns olika vägar att komma till universitetet eller högskolestudier. Man kan söka universitetet antingen med sina betyg från sin gymnasialutbildning eller via högskoleprovet som kan göras 2 gånger per år.

Det svenska utbildningssystemet

Närvaro - Frånvaro

Om du inte kan komma till skolan på grund av sjukdom eller liknande, så måste en förälder/vårdnadshavare/god man anmäla detta till skolan. Detta gäller för elever som inte har fyllt 18 år. Olika skolor har olika system. På vissa skolor sker det via skolans hemsida och på andra via telefon. Alla lärare anmäler frånvaro och sen ankomst vid varje lektionstillfälle och vårdnadshavare meddelas. Elever i gymnasieskolan söker CSN (Centrala Studiestöds Nämnden) för ekonomiskt stöd under studietiden. Det är viktigt att ha närvaro under sina studier för att få CSN bidrag. Vid hög frånvaro kan CSN dra in ditt bidrag och det kan även påverka eventuella andra bidrag som familjen har. Skolan har skyldighet att rapportera närvaro och frånvaro.

Grundskolor och gymnasieskolor kan vara kommunala eller fristående.

Ta reda på viktig information om den skola som just den här eleven går på. Skolans hemsida brukar vara en bra källa till kunskap.

Alla skolor är avgiftsfria i Sverige. Det betyder att vårdnadshavare inte betalar någon avgift för skolan, böcker eller skollunch. Detta bekostas av skatten som vuxna betalar på sitt arbete. Vi ska vara varsamma med materialet, både för miljöns skull och för ekonomins. När det gäller skollunchen, så finns det möjlighet till specialkost på grund av allergier eller olika religiösa skäl.

Uppmana eleven, om detta är aktuellt, att tala med sin mentor.

Avslutande frågor till eleven

- *Vilka likheter kan du hitta mellan skolan i ditt hemland och skolan i Sverige?*
- *Vad tycker du verkar vara den största skillnaden?*
- *Vilka frågor har du om din skola som du går i nu?*
- *Vad vill du veta mer om?*

Till läraren

På nästa sida finns en ordlista. Hjälp din elev att översätta orden till modersmålet och ge gärna ytterligare förklaringar. Kanske går ni igenom alla ord, kanske räcker det med några. Det finns några tomma rutor för ord som du tycker är viktiga för eleven att kunna. Du kan göra detta under tiden ni har ert samtal genom att ta orden när du berättar om dem, eller i slutet av samtalet, som ett slags sammanfattning där ni kopplar innehåll och språk.

Till eleven

1a. Hur fungerar skolsystemet i Sverige?

Svenska	
grundskolan	
närvaro	
frånvaro	
årskurs	
hösttermin	
vårtermin	
lov	
sportlov	
påsklov	
gymnasium	
friluftsdag	
studiebesök	
CSN	
behörig	
obehörig	
Studie- och yrkesvägledare	

1b. Hur ser vi på kunskap i Sverige?

Det som står i rutorna är frågor som du ställer till eleven under samtalet. De är till för att aktivera eleven både i tanken och i samtalet. Lyssna på svaren, ställ följdfrågor och svara på de frågor eleven har.

Tanken är att samtalen kring 1a och 1b ska kunna genomföras under den första timmen.

Inledande samtalsfrågor till eleven:

- *Vad tyckte du var viktigt att kunna i den skola du gick i innan du kom till Sverige?*
- *Vad tror du lärarna tyckte var viktigt att du lärde dig?*

Information till läraren

Denna information är till för dig som lärare. Du ska berätta för eleven om detta. Det är inte meningen att du ska läsa det högt. Det ska vara som ett stöd för det samtal ni ska ha.

Den syn på kunskap och lärande som skolan i Sverige bygger på idag är kvalitativ. Det innebär att även andra kvaliteter än kunskaper om fakta och begrepp lyfts fram. Det räcker inte att kunna till exempel Europas huvudstäder som ett rinnande vatten för att få höga betyg. Eleverna behöver också kunna använda sin kunskap på olika sätt. Genom att utveckla olika färdigheter och förmågor ska man kunna tala och skriva om det man lärt sig genom att till exempel beskriva och förklara, jämföra, dra slutsatser, resonera kring orsaker och konsekvenser och lösa problem. I många situationer är det viktigare att en elev kan beskriva sina tankar och reflektioner, än att all fakta är korrekt eller att språket är felfritt. Eleverna måste kunna se och förstå sammanhang och delta aktivt i diskussioner.

Två exempel:

1. I historieundervisningen lär man sig kanske först fakta om andra världskriget. Man lär sig om olika länders ledare, i vilken ordning viktiga händelser inträffade, årtal etc. När man sedan ska visa vad man kan ska man redogöra för orsakerna till kriget, samt vilka konsekvenserna blev för olika folk och länder.
2. I matematikundervisningen jobbar man ofta med problemlösning. Man brukar ta fram resultat genom beräkningar i samband med problemlösningen och svaret kan ges med siffror. Men i många situationer räcker det inte med att ha kommit fram till rätt svar. Man behöver också förklara med egna ord om hur man tänkte när man kom fram till lösningen.

Ge gärna egna exempel från din undervisning i modersmål.

Lärarens roll blir till stor del att handleda eleverna och lägga upp undervisningen så att eleverna får chans att träna på de färdigheter och förmågor som de behöver utveckla, och att de själva ska bli medvetna om det egna lärandet.

Något som lärare i den svenska skolan ser mycket allvarligt på är fusk. Lärarna ber ofta eleverna tala och skriva om sina kunskaper ”med egna ord”. Det betyder att eleverna inte ska lära sig texter utantill, utan i första hand förstå innehållet så väl att de kan förklara innehållet genom att använda egna formuleringar. En text som är identisk med till exempel läroboken eller en text på Internet riskerar att bedömas som fusk. Lärarna kontrollerar inlämnade texter via ett dataprogram.

Svenska skolan bygger på de socialkonstruktivistiska teorierna. De innebär bland annat att vi tror att lärande sker i sociala sammanhang, tillsammans med andra människor. Vi tycker också att det är viktigt att elever lär sig samarbeta kring olika ämnen. Därför är grupparbeten en vanlig arbetsform i den svenska skolan. I ett sådant arbete byter eleverna erfarenheter och kunskaper med varandra och lär sig tillsammans. Genom att arbeta i en grupp lär man också att respektera varandras åsikter, diskutera och uttrycka sig inför en grupp. Genom grupparbete övar man också dessa demokratiska regler.

Avslutande frågor till eleven

- *Vilka likheter verkar finnas mellan hur man ser på kunskap i ditt hemland och i Sverige?*
- *Vad tycker du verkar vara den största skillnaden?*
- *Vad betraktades som fusk i skolan i ditt hemland?
Vad hände om man läraren upptäckte att man hade fuskat?*
- *Vad vill du veta mer om?*

Till läraren

På nästa sida finns en ordlista. Hjälp din elev att översätta orden till modersmålet och ge gärna ytterligare förklaringar. Kanske går ni igenom alla ord, kanske räcker det med några. Det finns några tomma rutor för ord som du tycker är viktiga för eleven att kunna. Du kan göra detta under tiden ni har ert samtal genom att ta orden när du berättar om dem, eller i slutet av samtalet, som ett slags sammanfattning där ni kopplar innehåll och språk.

Till eleven

Svenska	
beskriva	
förklara	
jämföra	
reflektera	
argumentera	
formulera med egna ord	
utvärdera	
analysera	
fusk	
handleda	
förmågor	
färdigheter	
fakta	
projekt	

Till eleven

- *Vilka likheter verkar finnas mellan hur man ser på kunskap i ditt hemland och i Sverige?*

- *Vad tycker du verkar vara den största skillnaden?*

- *Vad betraktades som fusk i skolan i ditt hemland?
Vad hände om man läraren upptäckte att man hade fuskat?*

- *Vad vill du veta mer om?*

2a. Hur bedöms mina kunskaper i Sverige?

Det som står i rutorna är frågor som du ställer till eleven under samtalet. De är till för att aktivera eleven både i tanken och i samtalet. Lyssna på svaren, ställ följdfrågor och svara på de frågor eleven har.

Tanken är att samtalen kring 2a och 2b ska kunna genomföras under den andra timmen.

Inledande samtalsfrågor till eleven:

- Hur bedömdes kunskaperna i ditt hemland?
- Hur såg betygsskalan ut?
- Fanns det någon form av nationella prov?

Information till läraren

Denna information är till för dig som lärare. Du ska berätta för eleven om detta. Det är inte meningen att du ska läsa det högt. Det ska vara ett stöd för det samtal ni ska ha.

Alla ämnen i skolan har kunskapskrav. Det är mot dem elevens kunskaper mäts. Dessa kunskapskrav är samma för alla skolor i hela Sverige. Betyget uttrycker i vilken utsträckning den enskilda eleven har uppnått dessa kunskapskrav. När lärare sätter betyg utvärderar de varje elevs kunskaper i förhållande till kunskapskraven. Betyget som läraren sätter ska spegla den kvalitet som eleven har på sitt kunnande vid tiden för betygssättningen. Den här bedömningen gör läraren i slutet av en termin (grundskolan) eller en kurs (gymnasieskolan).

Betygsskalan har sex steg: A, B, C, D, E och F. A-E är godkända betyg till skillnad från F som står för ett icke godkänt resultat. A är det högsta betyget.

Läraren bedömer elevens olika prestationer, t ex prov, redovisningar, samtal och diskussioner. Det räcker alltså inte att prestera bra på ett prov för att få högsta betyg. Alla ämnen har både krav på kunskaper och på språket, t ex att eleven ska använda ämnesspecifika ord när eleven talar och skriver.

Den kunskap som eleverna förväntas utveckla är inte mätbar, och kan inte fångas in med begreppen *kan-kan inte*. Det handlar inte bara om rätt eller fel, utan om lägre eller högre kvalitet. Kvalitativa mål kan alltså uppnås på olika sätt och i varierande grad. Vid ett givet tillfälle har en elevs förmåga utvecklats upp till en viss nivå. Ta till exempel förmågan att argumentera för en ståndpunkt. Det är inget man kan eller inte kan, utan det är något som kan göras mer eller mindre väl.

Nationella prov är stöd för läraren och ska bidra till likvärdig bedömning och betygssättning i skolan. Proven genomförs på alla Sveriges skolor i årskurs 3, 6 och 9 och i gymnasieskolan.

Elever i samma årskurs får samma frågor i skolor över hela landet. Dessa prov är något som läraren tar med i bedömningen vid betygssättningen.

När en nyanländ elev har fått undervisning i ett ämne som avslutas ska betyg sättas. Har eleven uppnått kunskapskraven, ska läraren sätta minst E i betyg. Om eleven inte uppnått kunskapskraven, ska läraren sätta F i betyg. En elev som fått F ska få en skriftlig bedömning av sina kunskaper i ämnet.

Du kan validera dina gamla kursbetyg i Sverige. Översätt dina betyg hos en auktoriserad översättare. Skicka sedan in dina betyg till gymnasieantagningen (be studie- och yrkesvägledaren på skolan om hjälp). Betygen valideras för att få eventuell behörighet till vidare studier (nationellt program). Det kan ha betydelse för dina fortsatta studier.

Prövning i ett ämne kan göras om du tidigare har läst det men inte fått betyg, exempelvis modersmål eller moderna språk. Prata med skolans studie- och yrkesvägledare.

Olika kurser har olika poäng i gymnasiet. Mer information finns här:

<https://www.gymnasium.se/om-gymnasiet/om-program-gymnasiet-5143>

<https://www.gyantagningen.se/>

Studiebevis - När en elev inte uppfyller kraven för gymnasieexamen utfärdas istället ett studiebevis.

Gymnasieintyg - Efter avslutad utbildning på ett introduktionsprogram ska rektorn utfärda ett gymnasieintyg som visar vilken utbildning en elev har fått.

Gymnasiebetygets värde

Varje betyg har ett värde. Gymnasiebetyget E ges värdet 10 och värdet för varje betygssteg därefter ökar med 2,5. Högsta värdet på ett betyg blir då 20. För ett icke godkänt resultat ges betyget F som motsvarar betygsvärdet 0.

A – 20

B – 17.5

C – 15

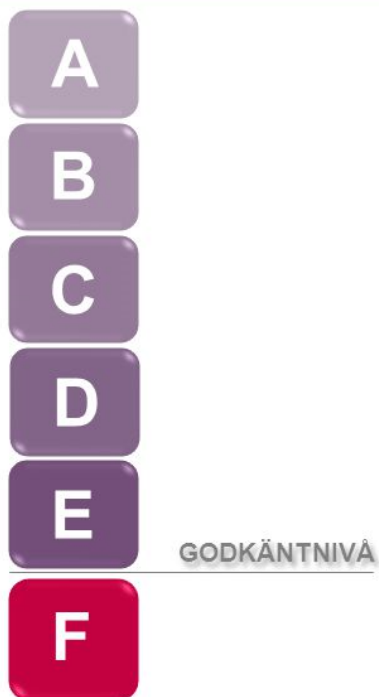
D – 12.5

E – 10

F – 0

Ny betygsskala

Skolverket

När en nyanländ elev börjar skolan sent på terminen har läraren ofta lite eller ingen information alls om elevens kunskaper i ett ämne. Ändå gäller samma krav för betygssättning för nyanlända elever som för alla andra elever.

Om eleven har mycket hög frånvaro och inte har deltagit i någon prövning kanske inte läraren kan ge eleven ett betyg. Då kan läraren dela ut ett streck. Det betyder att du varken är godkänd eller icke godkänd.

Avslutande frågor till eleven

- *Om en svensk elev skulle flytta till ditt hemland och börja i skola där, utan att kunna ett ord i språket, hur lång tid tror du det skulle ta innan hen fick lika bra betyg som dig och dina gamla klasskamrater?*
- *Vilka likheter verkar finnas mellan hur man bedömer kunskap i ditt hemland och Sverige?*
- *Vad tycker du verkar vara den största skillnaden?*
- *Vad vill du veta mer om?*

Till läraren

Berätta för eleven om att som nyanlända kan man inte förvänta sig att nå målen inom kort. Nyanlända ska uppnå samma kunskapskrav, för både innehåll och språk, som de elever som har gått i svensk skola sedan de var sex år. Man gör framsteg succesivt men varje steg är en utveckling i sitt lärande för att nå målen och värderas av läraren.

Berätta också att skolan har en studie- och yrkesvägledare (syv), som är expert på betyg, gymnasieskolan, annan utbildning och arbetsliv. Det är en bra person att ställa frågor till när det gäller just detta.

Uppmana eleven att formulera mål för sin utbildning. Dela gärna upp målen i kort- och långsiktiga. Eleven kan ta hjälp av studiehandledaren och andra lärare.

På nästa sida finns en ordlista. Hjälpt din elev att översätta orden till modersmålet och ge gärna ytterligare förklaringar. Kanske går ni igenom alla ord, kanske räcker det med några. Det finns några tomma rutor för ord som du tycker är viktiga för eleven att kunna. Du kan göra detta under tiden ni har ert samtal genom att ta orden när du berättar om dem, eller i slutet av samtalet, som ett slags sammanfattning där ni kopplar innehåll och språk.

Till eleven

Svenska	
kunskapskrav	
mål / delmål	
bedömning	
betyg	
ämnesspecifika ord	
nationella prov	
läroplan	
kvalitet	
gymnasieintyg	
studiebevis	
kursbetyg	
validering	
prövning	

Till eleven

- *Om en svensk elev skulle flytta till ditt hemland och börja i skola där, utan att kunna ett ord i språket, hur lång tid tror du det skulle ta innan hen fick lika bra betyg som dig och dina gamla klasskamrater?*

- *Vilka likheter verkar finnas mellan hur man bedömer kunskap i ditt hemland och Sverige?*

- *Vad tycker du verkar vara den största skillnaden?*

- *Vad vill du veta mer om?*

2b. Ämnen i grundskolan

Det som står i rutorna är frågor som du ställer till eleven under samtalet. De är till för att aktivera eleven både i tanken och i samtalet. Lyssna på svaren, ställ följdfrågor och svara på de frågor eleven har.

Tanken är att samtalen kring 2a och 2b ska kunna genomföras under den andra timmen.

Inledande samtalsfrågor till eleven:

- Vilka ämnen hade du i skolan i ditt hemland?
- Vilka ämnen tyckte du mest om?
- Vilka ämnen tyckte du minst om?

Information till läraren

Denna information är till för dig som lärare. Du ska berätta för eleven om detta. Det är inte meningen att du ska läsa det högt. Det ska vara ett stöd för det samtal ni ska ha.

Den svenska skolan delar in ämnena i teoretiska ämnen och praktisk-estetiska ämnen. De betyg eleven får är lika mycket värda, oavsett ämne, när man till exempel ska söka till gymnasieskolan. På språkintröduktion läser eleverna först och främst grundskoleämnen.

Teoretiska ämnen

Svenska som andraspråk/ Svenska

Engelska

Moderna språk

Matematik

Modersmål

Teknik

NO: Biologi

Fysik

Kemi

SO: Geografi

Samhällskunskap

Historia

Religionskunskap

Praktisk-estetiska ämnen

Hem- och konsumentkunskap

Slöjd

Musik

Bild

Idrott och hälsa

Några ämnen som många elever, men inte alla, upplever som annorlunda är idrott och hälsa, biologi och religionskunskap.

I **idrott och hälsa** har ofta pojkar och flickor idrott tillsammans. Det gäller ofta även simundervisningen. Att kunna simma är ett kunskapskrav för att få ett godkänt betyg i ämnet. Eleven ansvarar för att ha med sig idrottskläder. Undervisningen kan vara inomhus eller utomhus.

I **biologi** ingår kunskap om hur kroppen fungerar och sex- och samlevnadsundervisning.

I **religionskunskap** lär man sig fakta om alla världsreligionerna. Man jämför och söker likheter och skillnader. Man resonerar kring olika sätt att tro. Det kan ingå studiebesök i olika religiösa byggnader. Syftet är att se olika heliga rum och att förstå andra sätt att tro, inte att propagera för olika religioner. Den svenska skolan är konfessionsfri, vilket betyder att läraren inte får påverka elevens tro.

Om eleven vill veta mer om vad dessa och andra ämnen innehåller finns de beskrivna på www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/laroplan

Avslutande frågor till eleven

- *Finns det ämnen du inte känner igen från skolan i ditt hemland? Vilka?*
- *Finns det ämnen som du tycker saknas här?*
- *Vilka ämnen ser du fram emot att få undervisning i?*
- *Vad vill du veta mer om?*

Till läraren

På nästa sida finns en ordlista. Hjälp din elev att översätta orden till modersmålet och ge gärna ytterligare förklaringar. Kanske går ni igenom alla ord, kanske räcker det med några. Det finns några tomma rutor för ord som du tycker är viktiga för eleven att kunna. Du kan göra detta under tiden ni har ert samtal genom att ta orden när du berättar om dem, eller i slutet av samtalet, som ett slags sammanfattning där ni kopplar innehåll och språk.

Till eleven

Svenska	
svenska som andraspråk	
svenska	
engelska	
matematik	
teknik	
NO = natur-orienterande ämnen	
biologi	
fysik	
kemi	
SO= samhälls-orienterande ämnen	
geografi	
historia	
samhällskunskap	
religion	
modersmål	
slöjd	
musik	
bild	
idrott och hälsa	

Till eleven

- *Finns det ämnen du inte känner igen från skolan i ditt hemland? Vilka?*

- *Finns det ämnen som du tycker saknas här?*

- *Vilka ämnen ser du fram emot att få undervisning i?*

- *Vad vill du veta mer om?*

Begrepp

Eleverna ska utveckla olika förmågor för att på olika sätt visa sina kunskaper. Här finns en lista på begrepp som det är bra om eleven förstår innebörden av. Förklara! Ge exempel!

Beskriva: När du beskriver berättar du om något, kanske en sak eller någon, en person eller ett djur. Du kan beskriva hur någon eller något ser ut eller hur någon eller någon är.

- Kan du beskriva hur en katt ser ut?
- Kan du beskriva hur det ser ut i din hemstad/by.
- Beskriv hur du kände dig när du kom till skolan första gången.
- I en flora beskriver man olika växter.

Förklara: När du förklarar berättar du för någon hur något fungerar eller är uppbyggt. Man kan också förklara ett händelseförlopp.

- Nu ska jag förklara hur bilens motor fungerar.
- Jag förklarade hur det fungerar i slöjden.
- Förklara vattnets kretslopp (Händelseförlopp).
- Kan du förklara orsakerna till kriget? (Varför blev det krig?)
- Kan du förklara konsekvenserna av kriget? (Vad hände efter kriget och varför?)

Jämföra: När du jämför ser du på likheter och skillnader mellan två eller flera saker.

- Jämför ditt hemland med Sverige. Vad är lika och vad är olika?
- Det är svårt att jämföra hur det är i olika länder.
- Vi jämförde priset på skorna och jag köpte dom som var billigast.

Dra slutsatser: När du uttrycker en åsikt baserad på fakta och rimlighet utifrån det du hört eller läst drar du en slutsats. I skolämnena kan man säga att det är dina sluttankar som sammanfattar det du skrivit om.

- När många människor flyr från ett land till ett annat kan man dra slutsatsen att det är stor oro i det landet.

Resonera: När du utvecklar dina tankar och samtalar med någon om dem resonerar du. Att resonera om något innebär att du fördjupar din åsikt genom att förklara hur du kom fram till den.

- I skolan i dag fick vi resonera om vilket transportmedel som är bäst. Tåg eller flyg.
- Innan vi flyttade till Sverige resonerade vi i familjen om alla skulle åka på en gång, eller om bara en av oss skulle åka.

Problemlösning: Du löser problem när du ska hitta svaren på knepiga och/eller svåra frågeställningar, eller en uppgift.

- I fysikundervisningen får vi lära oss att lösa problem som att räkna ut hur långa bromssträckor bilar har i olika hastigheter.
- Stockholms lokaltrafik måste lösa problemen med att tågen inte kommer i tid.

Orsak: En orsak är en anledning till att något händer eller sker. Det är någonting som leder till något annat.

- En av orsakerna till klimatförändringarna är att vi människor flyger så mycket. Flygplansbränslet förstör miljön.
- Kriget var orsaken till att många människor flydde.

Konsekvens: är verkan eller resultat av en händelse eller handling.

- Kalle kom för sent till lektionen. Konsekvensen blev att han fick stanna kvar i klassrummet när de andra gick ut på rast.
- Det har inte regnat på flera år i området och konsekvensen är att risken för brand ökar.

3a. Vad är studieteknik?

Inledande samtalsfrågor till eleven:

- *Hur brukar du göra när du ska lära dig något som är riktigt svårt?*
- *Hur brukar du göra för att lära dig nya ord?*
- *Vad brukar du göra när du inte förstår i klassrummet?*
- *Hur brukar du planera dina egna studier?*

Information till läraren

Denna information är till för dig som lärare. Du ska berätta för eleven om detta. Det är inte meningen att du ska läsa det högt. Det ska vara som ett stöd för det samtal ni ska ha.

Ta reda på hur det ser ut för din elev när det gäller läsläsning på modersmålet. Ordnas det av någon invandrarförening eller på något bibliotek i närheten?

Håll gärna detta samtal på skolbiblioteket så du kan visa eleven hur det fungerar där.

I skolan ska eleven både lära sig svenska och få nya kunskaper i de olika ämnena. I vissa ämnen kanske eleven redan kan en hel del på sitt modersmål. Då gäller det att lära sig ord och begrepp på svenska för att kunna läsa, skriva och tala om det ämnet gäller. I andra ämnen kanske innehållet är helt nytt. Då krävs mer av eleven för att både kunna behärska innehållet och ämnesspråket.

Här är några tips som kanske kan hjälpa din elev (finns på enskilt blad som du kopierar till din elev):

- Ha en särskild bok för nya ord och uttryck. Skriv ner och översätt. Skriv gärna ner hela fraser, t ex ”en viktig orsak är”
- Läs texter flera gånger.
- Fråga din lärare om du får spela in genomgångar på din mobil, så du kan lyssna flera gånger.
- Om det finns delar du inte förstår trots att du lyssnat/ läst flera gånger, be din lärare förklara igen. Det är lärarens jobb att hjälpa dig förstå.
- Fråga din lärare om materialet ni arbetar med (böcker etc) finns inläst och hur du kan hitta det. Stockholms stad använder Inläsningstjänst med språkstöd. Där finns inlästa läromedel samt studiestöd på modersmål. Läraren kan ge eleven inloggningsuppgifter om det blir aktuellt. <http://programbanken.stockholm.se/index.php/343>
- Fotografera tavlan när det står instruktioner, sammanfattningar etc som du tycker är bra och viktiga. Titta på dina foton och repetera.
- Se till att du har en lugn plats för att studera. Kanske kan du sitta kvar i skolan efter lektionstid? Alla skolor har ett bibliotek där man kan hitta material för sina studier. Du kan alltid fråga bibliotekarien om hjälp.

- Du kan också gå till närmaste bibliotek i stadsdelen där du bor. Där finns personal som kan hjälpa dig med vissa saker. Be om hjälp! Om de har tid och kan, så brukar de vara väldigt hjälpsamma.
- Fråga din lärare om det finns appar/ internetsidor/ youtubekanaler som är bra för det som ni håller på att lära er. Många lärare lägger ut presentationer av olika ämnesområden. Be din lärare om tips. En fördel med t ex en youtubefilm är att du kan se den många gånger och repetera både innehåll och språk.
Några sidor som många elever tycker är bra är till exempel:
 - Matematik på flera språk: <http://www.webbmatte.se/>
 - Matematik med bland annat videofilmer: <https://www.matteboken.se/>
 - Ordlistor med ord, bilder och filmer: <http://lexin.nada.kth.se/lexin/>
 - *Dela med dig av andra tips som du som lärare har.*
- Finns det någon i klassen/ på skolan som du pluggar bra tillsammans med? Bestäm er för att jobba tillsammans. Förhör varandra på ord och texter, prata om det ni håller på att lära er. Om ni har samma modersmål så prata på modersmålet först, men försök också att prata om det på svenska.
- Berätta gärna hemma vad du håller på att lära dig i skolan. Det är bra för ditt lärande om du kan berätta för någon annan som har samma modersmål. På så sätt stärker du både ditt modersmål och dina kunskaper om ämnet.

Det är viktigt att man lär sig att planera sin studietid. Om eleven inte är van vid detta så visa gärna hur kalendern i mobilen funkar. Vissa elever vill hellre ha en fysisk kalender, en bok att skriva i. Båda funkar förstås bra. Eleven får prova sig fram. Uppmana eleven att skriva in läxor, studiebesök och annat som hör till skolan, men också privata saker som hen behöver komma ihåg, t ex tandläkartid eller läkarbesök. Fråga gärna vid nästa tillfälle hur det har gått.

Avslutande frågor till eleven

- *Vilka av förslagen du fått tror du kommer att fungera bäst för dig?*
- *Vad vill du veta mer om?*

Till läraren

På kommande två sidor finns en lista med tips på studietekniker samt en ordlista. Hjälp din elev att översätta orden till modersmålet och ge gärna ytterligare förklaringar. Kanske går ni igenom alla ord, kanske räcker det med några. Det finns några tomma rutor för ord som du tycker är viktiga för eleven att kunna. Du kan göra detta under tiden ni har ert samtal genom att ta orden när du berättar om dem, eller i slutet av samtalet, som ett slags sammanfattning där ni kopplar innehåll och språk.

Till eleven

Tips för en förbättrad studieteknik

Här är några tips som kanske kan hjälpa dig att klara både ämnen och språk ännu bättre:

- Ha en särskild bok för nya ord och uttryck. Skriv ner och översätt. Skriv gärna ner hela fraser, t ex ”en viktig orsak är”
- Läs texter flera gånger.
- Fråga din lärare om du får spela in genomgångar på din mobil, så du kan lyssna flera gånger.
- Om det finns delar du inte förstår trots att du lyssnat/ läst flera gånger, be din lärare förklara igen. Det är lärarens jobb att hjälpa dig förstå.
- Fråga din lärare om materialet ni arbetar med (böcker etc) finns inläst och hur du kan hitta det. Stockholms stad använder Inläsningstjänst med språkstöd. Där finns inlästa läromedel samt studiestöd på modersmål. Fråga din lärare om hen kan ge dig inloggningsuppgifter om det blir aktuellt.
<http://programbanken.stockholm.se/index.php/343>
- Fotografera tavlan när det står instruktioner, sammanfattningar etc som du tycker är bra och viktiga. Titta på dina foton och repetera.
- Se till att du har en lugn plats för att studera. Kanske kan du sitta kvar i skolan efter lektionstid? Alla skolor har ett bibliotek där man kan hitta material för sina studier. Du kan alltid fråga bibliotekarien om hjälp.
- Du kan också gå till närmaste bibliotek i stadsdelen där du bor. Där finns personal som kan hjälpa dig med vissa saker. Be om hjälp! Om de har tid och kan, så brukar de vara väldigt hjälpsamma.
- Fråga din lärare om det finns appar/ internetsidor/ youtubekanaler som är bra för det som ni håller på att lära er. Många lärare lägger ut presentationer av olika ämnesområden. Be din lärare om tips. En fördel med t ex en youtubefilm är att du kan se den många gånger och repetera både innehåll och språk.
Några sidor som många elever tycker är bra är till exempel:
 - o Matematik på flera språk: <http://www.webbmatte.se/>
 - o Matematik med bland annat videofilmer: <https://www.matteboken.se/>
 - o Ordlistor med ord, bilder och filmer: <http://lexin.nada.kth.se/lexin/>
- Finns det någon i klassen/ på skolan som du pluggar bra tillsammans med? Bestäm er för att jobba tillsammans. Förhör varandra på ord och texter, prata om det ni håller på att lära er. Om ni har samma modersmål så prata på modersmålet först, men försök också att prata om det på svenska.
- Berätta gärna hemma vad du håller på att lära dig i skolan. Det är bra för ditt lärande om du kan berätta för någon annan som har samma modersmål. På så sätt stärker du både ditt modersmål och dina kunskaper om ämnet.

Till eleven

Svenska	
studieteknik	
ämnesspråk	
repetera	
ett läxförhör, --	
Kan du förhöra mig på läxan?	
plugga	
studera	
göra läxan	
en läxa	

Till eleven

- *Vilka av förslagen du fått tror du kommer att fungera bäst för dig?*

- *Vad vill du veta mer om?*

3b. Vad är studiehandledning?

Inledande samtalsfrågor till eleven:

- *Vad vet du om studiehandledning?*

Information till läraren

Denna information är till för dig som lärare. Du ska berätta för eleven om detta. Det är inte meningen att du ska läsa det högt. Det ska vara som ett stöd för det samtal ni ska ha.

Eleven har ett stort eget ansvar för sitt lärande i skolämnen. Man kan få läxhjälp och andra hjälpmedel i skolan om man behöver det. Studiehandledning på modersmålet är ett bra stöd för att klara innehåll och det svenska ämnesspråket i skolan. Berätta för eleven vilken din uppgift som studiehandledare är och vad elevens uppgift i studiehandledningen är.

Skollagen säger att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Det är rektor som bestämmer om eleven ska ha studiehandledning. Om det finns flera elever med samma modersmål så kan de ha studiehandledning tillsammans.

Det är klassläraren eller ämnesläraren som bestämmer vad som ska studeras. Det idealiska är att ämnesläraren och modersmålsläraren planerar studiehandledningen tillsammans efter elevens behov.

Berätta för eleven hur studiehandledning går till, gärna i du-och-jag-form, t ex ”Du kommer till mig och har med dig... Jag kommer att...”

Om studiehandledningen ska handla om t ex det elevens klass jobbar med i matematik just nu, kan det läggas upp så här:

Studiehandledning...

- **före lektionen** – läraren och eleven arbetar med material som ämnesläraren ska gå igenom under lektionen i matematik. Syftet är att eleven ska vara väl förberedd inför lektionen och genomgången som hålls på svenska.
- **under lektionen** – läraren är med i matematikklassrummet och hjälper eleven samtidigt som ämnesläraren leder arbetet.
- **efter lektionen** – läraren och eleven arbetar med det som läraren tog upp under matematiklektionen och det som eleverna arbetade med. Då tar eleven upp det som var svårt att förstå och det blir en repetition och fördjupning av innehållet.

Poängtera att det är klokt att eleven utnyttjar denna begränsade tid maximalt för att utveckla sitt lärande.

Modersmålsläraren hjälper eleven att förstå innehållet och förklara begrepp. Eleven gör uppgifter och får stöttning av modersmålsläraren.

Elever förväntas ta ett stort ansvar för att själva bevaka vad som behöver gås igenom med studiehandledaren. Det är dock viktigt att ämnesläraren tydligt kommunicerar vilka delar som är viktiga för elevens måluppfyllelse samt vad syftet med studiehandledningen är.

Upplys din elev om att hen har rätt till undervisning i Modersmål.

Modersmål är ett ämne i skolan. Elever som har svenska som modersmål läser svenska i hela grundskolan upp till åk 9 och i hela gymnasieskolan. Det anses vara ett av de viktigaste ämnena i skolan, ett kärnämne. Syftet är att eleverna ska utveckla sitt språk så att det blir mer ”vuxet” och akademiskt. Det är viktigt för människor som privatpersoner att förstå komplexa texter och att själva kunna göra sig förstådda både i tal och skrift. Det är också viktigt i en demokrati att alla har kompetens att exempelvis kunna göra sina åsikter hörda, lyssna till och förstå andras åsikter, kunna kontakta myndigheter, kunna förstå myndighetssvar etc.

Samma syfte har modersmålsundervisningen!

På språkintröduktion kan elever läsa modersmål på grundläggande nivå om hen inte har någon skolbakgrund, eller på åk 9 nivå om eleven inte har läst på den nivån tidigare. Har eleven gedigna kunskaper i sitt modersmål kan hen läsa modersmål på gymnasial nivå. Betyget från grundskolans modersmål räknas in för behörighet till gymnasieskolan.

Avslutande frågor till eleven

- *Vilket ämne/ ämnesområde tror du att du skulle vilja ha fokus på i studiehandledningen just nu?*
- *Vad vill du veta mer om?*

Till läraren

På sida finns en ordlista. Hjälp din elev att översätta orden till modersmålet och ge gärna ytterligare förklaringar. Kanske går ni igenom alla ord, kanske räcker det med några. Det finns några tomma rutor för ord som du tycker är viktiga för eleven att kunna. Du kan göra detta under tiden ni har ert samtal genom att ta orden när du berättar om dem, eller i slutet av samtalet, som ett slags sammanfattning där ni kopplar innehåll och språk.

4. Vilken värdegrund bygger den svenska skolan på?

Inledande samtalsfrågor till eleven:

- Vad tror du "värdegrund" betyder?
- Hur visar eleverna respekt för sina lärare i ditt hemland?

Information till läraren

Denna information är till för dig som lärare. Du ska berätta för eleven om detta. Det är inte meningen att du ska läsa det högt. Det ska vara som ett stöd för det samtal ni ska ha.

För en öppen diskussion med eleven och berätta om värdegrunden nedan och hur eleverna tränas i olika situationer. Du kan också prata om de osynliga koderna i svenska samhället. I svenska skolan har eleven, läraren/ skolan och föräldrarna i sig, egna ansvarsområde för elevens utbildning. Studiehandledaren kan diskutera dessa med eleven.

Värdegrunden omfattar

- ❖ människolivets okränkbarhet
- ❖ individens frihet och integritet
- ❖ alla människors lika värde
- ❖ jämställdhet mellan könen
- ❖ solidaritet mellan människor

Fråga gärna eleven under samtalet om tankar kring de olika punkterna, till exempel:

- Vad kan "människolivets okränkbarhet" betyda?
- Vad tänker du kring "individens frihet"?
- Vad betyder "alla människors lika värde" för dig?
- Var tänker du kring "jämställdhet mellan könen"?
- Vad betyder "solidaritet mellan människor" för dig?

I den svenska skolan pratar man mycket om demokrati. Ett av målen i skolan är att eleverna ska växa upp till vuxna som är delaktiga och tar ansvar för det gemensamma samhället. Eleverna ska lära sig att leva i en demokrati och känna till sina rättigheter och skyldigheter. I undervisningen finns det därför ofta uppgifter där eleverna får öva sig i vad demokrati innebär. Demokratiska förmågor utvecklas i möten med andra, genom samtal och i relationer.

Ett tillåtande klimat, tillitsfulla relationer och att ingen kränks, är förutsättningar för en god lärandemiljö.

Reglerna i skolan kan variera från en skola till en annan, men alla grundar sig i värdegrunden och demokratiska traditioner.

Synen på lärare kan också uppfattas som annorlunda än i många andra länder. Lärarna uppfattas kanske som mindre auktoritära i Sverige och aga är förbjudet. Eleverna tilltalar oftast sina lärare med förnamn. Lärarna förväntar sig respekt från sina elever, utan att vara stränga. De vill att eleverna ska samarbeta med varandra och läraren för att tillsammans åstadkomma så mycket lärande det går. Eleverna visar respekt bland annat genom att hälsa på sina lärare och kamrater, komma i tid till lektionerna, ha med sig rätt material, följa instruktioner och anstränga sig på lektioner och med läxor. Att anstränga sig är viktigt, att alltid göra sitt bästa. Lärarna vet att det kan ta tid att lära sig ett nytt språk samtidigt som man lär sig nya ämneskunskaper, men när lärarna ser att eleverna kämpar så brukar de ändå bli nöjda. En annan viktig del är att eleverna visar respekt för sina klasskamrater, att de är vänliga och hjälpsamma mot varandra och att de försöker att lösa eventuella konflikter. Lärarna förväntar sig att du berättar när du inte förstår eller när du tycker något är svårt och behöver mer hjälp. I Sverige har man inga formella klädkoder varken för elever eller för lärare.

Ibland kan nyanlända elever uppleva den svenska skolan som ”flummig”, otydlig. Men lärarna har koll på elevernas utveckling och informerar eleven och vårdnadshavare på olika sätt. De gör frånvaroanmälan när en elev inte kommer och markerar sen ankomst till lektionen och träffar elever och vårdnadshavare för att informera om studiesituationen i ett utvecklingssamtal varje termin. Samspelet mellan elev – vårdnadshavare – skola värderas högt. På utvecklingssamtalen diskuteras frågor som rör elevens lärande och hur det ska utvecklas. Man pratar också om hur eleven trivs och mår.

Avslutande frågor till eleven

- *Vilka likheter kan du hitta mellan värdegrunden i den svenska skolan och skolan i ditt hemland?*
- *Kan du hitta några skillnader? Vilka?*
- *Nu har vi träffats fyra timmar och pratat om den svenska skolan. Vi har jämfört med skolan i ditt land och jag har försökt svara på de frågor du har. Nu undrar jag vilka förväntningar du har på att gå i skolan här?*

Till läraren

På nästa sida finns en ordlista. Hjälp din elev att översätta orden till modersmålet och ge gärna ytterligare förklaringar. Kanske går ni igenom alla ord, kanske räcker det med några. Det finns några tomma rutor för ord som du tycker är viktiga för eleven att kunna. Du kan göra detta under tiden ni har ert samtal genom att ta orden när du berättar om dem, eller i slutet av samtalet, som ett slags sammanfattning där ni kopplar innehåll och språk.

Till eleven

Svenska	
värdegrund	
utvecklingssamtal	
jämställdhet	
frihet	
lika värde	
ansvar	
respekt	
integritet	
rättighet	
skyldighet	
möjlighet	

